

شماره‌ای از آنچه که در کنفرانس پتروشیمی تهران گذشت

نوشته :

دکتر رحیم عابدی

استاد دانشکده فنی و نماینده دانشگاه در کنفرانس پتروشیمی

کنفرانس منطقه‌ای پتروشیمی، همانطور که خوانندگان گرامی استحضار دارند، بدعوت سازمان سلل متحد و بمدت پانزده روز یعنی از تاریخ شانزدهم تا سی‌ام نوامبر ۱۹۶۴ برابر با ۲۰ آبان تا نهم آذر ماه ۱۳۴۳ با شرکت نمایندگان سی و دو کشور در حال رشد در تهران تشکیل شد و تقریباً تمام کشورهای صنعتی و توسعه یافته بعنوان ناظر در جلسات این کنفرانس مهم شرکت داشتند.

کنفرانس همه‌روزه صبح و عصر جلسه داشت و نمایندگان عضو از روی مدارك و مقالاتی که از جانب کشورهای متبوعه آنها تهیه شده بود، بحث و تبادل نظر و تعاطی فکر پرداختند و ایجاد و توسعه صنایع پتروشیمی را در کشورهای در حال رشد از زوایای دید مختلف چه از نظر فنی و چه از لحاظ اقتصادی مورد بررسی قرار دادند. با پیشرفت قابل توجه کشورهای صنعتی و توسعه یافته در زمینه صنایع پتروشیمی، و بررسی‌های علمی ارزنده و تجربیات سودمندی که تا کنون عاید گنجینه علم و فن دنیا شده است، کشورهای در حال رشد نیز میتوانند با دقت و احتیاط کامل و رعایت اطراف و جوانب کارگاههای محکم و مطمئنی در راه ایجاد و توسعه صنایع پتروشیمی بردارند و باین ترتیب مقداری از نیازسندیهای اهالی کشور را تأمین کنند و بوضع اقتصادی خویش سامان دهند.

بررسی‌های این کنفرانس همه جانبه و از لحاظ علمی و فنی و اقتصادی بسیار مفید و جالب و آموزنده بود بنحوی که بجا خواهد بود این بررسی‌ها در زمینه‌های مختلف در فرصتهای مناسب خلاصه و منتشر گردد و بیا از طریق ایراد سخنرانی با اطلاع علاقمندان برسد تا از این راه وسعت و اهمیت این صنعت برای عموم و بخصوص محافل دانشگاهی بیش از پیش محسوس و آشکار گردد.

از آنجائی که تشکیل کنفرانس پتروشیمی در تهران موضوع روز است و نشریه علمی و فنی دانشکده فنی در آستانه انتشار قرار دارد، باین مختصر و ترجمه توصیه‌ها و پیشنهادهای این کنفرانس که در آخرین جلسه مورد تأیید تمام اعضای کنفرانس قرار گرفته است اکتفا میکند و امیدوار است بتواند در شماره‌های بعد چکیده بررسی‌های این کنفرانس را در دسترس علاقمندان بگذارد.

توصیه‌ها و پیشنهادهای کنفرانس منطقه‌ای پتروشیمی ۲۵ آبان تا نهم آذر ماه ۱۳۴۳ در تهران تشکیل یافته است

۱- مطالعات درباره توسعه و تکامل طرح‌های تولیدی و اموراتصادی و بازرگانی و موضوع احتیاج ملت‌ها نسبت به مواد پتروشیمی باید در قسمت‌های مختلف جهان ادامه پیدا کند بترتیبی که کشورهای درحال توسعه بتوانند طرح‌های مربوط به صنایع پتروشیمی خود را با آگاهی و شناسائی کامل که برای توسعه این صنایع ضرورت دارد، تهیه و اجرا نمایند.

۲- مطالعات باید نیز در زمینه جانشین ساختن مواد و مصنوعات قدیمی متداول بوسیله مواد مصنوعی جدید و یا تکمیل کیفیت و مرغوبیت آنها توسط این مواد انجام گیرد همچنین بررسی موارد استعمال جدید برای این قبیل مواد مصنوعی نباید از نظر دور بماند تا کشورهای در حال توسعه بتوانند بازارهای داخلی خود را وسعت بخشند و پایه و سبنای وسیعتری برای توسعه صنایع پتروشیمی بدست آورند.

۳- مطالعات در زمینه سرمایه‌گذاری برای واحدهای مختلف پتروشیمی باید شامل میزان و مقدار مواد اولی و کمیت سرمایه‌گذاری به تناسب اندازه‌های مختلف واحدهای صنعتی و روشهای عملی گوناگون باشد.

۴- در زمینه انتخاب پاتنت‌ها و اجازه‌نامه‌های فنی (لیسانس) مربوط به فرآورده‌های مختلف پتروشیمی بررسی باید بنحوی انجام گیرد تا نسبت به روشهای مختلف که برای کشورهای در حال رشد مفید و قابل اجرا است، یک شناسایی کامل حاصل گردد. البته در این مطالعات باید بحق مالکیت (Royalty) و بهای لیسانس مربوط به روشهای برگزیده شده نیز توجه شود.

۵- سازمان ملل متحد باید بعنوان برنامه‌کننده‌های فنی خود به کشورهای در حال توسعه در اینراه یاری کند و با مساعدت مؤسسه اعتباری مخصوص خود سازمانهای فنی پتروشیمی را در این کشورها تقویت کند تا این کشورها بتوانند بنویه خود در زمینه پیدا کردن موارد استعمال جدید برای فرآورده‌های پتروشیمی ونحوه و کمیت سرمایه‌گذاری در این رشته و قابل اجرا ساختن طرح‌های پتروشیمی از جمله تربیت متخصص و پیدا کردن بازار، بررسی و تحقیق ثمربخشی انجام نمایند.

۶- سازمان ملل متحد از طریق مؤسسه‌های صلاحیت‌دار وابسته به خود به کشورهای در حال توسعه کمک خواهد کرد تا انستیتوهای ملی و یا منطقه‌ای این کشورها برای تدارک و ساختن بعضی از اقلام مربوط به تجهیزات صنعتی بخصوص صنعت پتروشیمی آمادگی بیشتر پیدا کنند و از این رهگذر بر میزان ذخیره ارزی کشورهای در حال رشد افزوده گردد.

۷- همکاری بین کشورهای و مناطق مختلف توسط کمیسیونهای اقتصادی منطقه‌ای سازمان ملل متحد تسریع میشود و کار تربیت متخصص در قسمت پتروشیمی در وهله اول بیش از پیش مورد توجه و عمل قرار میگیرد.

۸- اقداماتی ازجانب مرکز توسعه صنعتی سازمان ملل متحد (CID) بعمل خواهد آمد تا گروهی از دانشمندان و متخصصان مجرب و کاردان در وجهه های مختلف صنعت پتروشیمی برای حل مسائلی که از طرف ملل در حال رشد عنوان میگردد طرف شور قرار گیرند و با استفاده از نظر مشورتی اینگروه جهت کلی و عمومی و سیر پیشرفت کشورهای در حال توسعه در زمینه صنعت پتروشیمی معلوم و برگزیده شود.

۹- کنفرانس پتروشیمی تهران برای کوششهای کشورهای در حال رشد در راه تأسیس و تشکیل یک مؤسسه اعتباری در داخل خانواده سازمان ملل متحد اهمیت قابل است تا بدینوسیله اعتباراتی دراز مدت و با بهره کم برای توسعه امور صنعتی کشورهای در حال رشد در اختیار این کشورها گذارده شود بخصوص آنکه در حال حاضر یک چنین سازمانهای اعتباری بین المللی وجود ندارد. کنفرانس توصیه میکند که این کوششها تا رسیدن بمقصود همچنان ادامه و شدت پیدا کند. احتیاج با اعتبارات دراز مدت برای توسعه امور صنعتی در کشورهای در حال رشد بخصوص برای مرحله شروع و نمو سریع صنایع پتروشیمی فوریت و ضرورت دارد و این کنفرانس توصیه میکند که نباید از هیچ کوششی برای رسیدن باین هدف دریغ گردد و باید یک چنین سازمان اعتباری بین المللی هر چه زودتر تأسیس شود.

۱- کنفرانس برای کوششهایی که از جانب کشورهای در حال رشد و سازمان های مربوط بسازمان ملل متحد در خصوص حل مسایل مربوط بامستفاده از لیسانس های فنی (Licencing of know-how) و مبادله فنون جدید بعمل میآید اهمیت قابل است و توصیه های زیر را باین سازمانها میکند و بخصوص بشروع و رشد سریع صنایع پتروشیمی در کشورهای در حال رشد توجه میدهد:

(a) حق لیسانس و قیمت اجازه نامه های فنی باید درجهتی مورد تجدید نظر قرار بگیرد که با اندازه و ابعاد کارخانه منظور در طرح تناسب داشته باشد.

(b) برای نیل بمقصود بالا یعنی تعدیل در قیمت اجازه نامه های فنی توصیه میشود که دولت های کشورهای متری و صنعتی از صاحبان اجازه نامه های فنی مالیاتی متناسب با قیمت تعدیل شده دریافت دارند.

(c) چون قسمتی از فرآورده های جدید پتروشیمی که در کشورهای در حال رشد ساخته میشود احتیاج بصدور دارد، توصیه میشود که در موافقت نامه های مربوط با استفاده از اجازه نامه های فنی در قسمت صنایع پتروشیمی این نکته نیز منظور گردد تا کشور های توسعه یافته واردات این قبیل فرآورده ها را از کشورهای در حال توسعه از راه تقسیم بازارهای خود تشویق کنند و برای نمو سریع صنایع پتروشیمی و ایجاد موازنه در پرداخت های ارزی کشورهای در حال رشد امکانات بیشتری فراهم نمایند.

۱۱- سازمان ملل متحد اسکان تشکیل این قبیل کنفرانسها را هر دو یا سه سال یکبار در نظر میگیرد تا کشورهای در حال توسعه بتوانند با بیای کشورهای توسعه یافته پیش بروند و نسبت بترقیات سریعی که در صنایع پتروشیمی پدید میآید، فاصله پیدا نکنند.

۱۲- کنفرانس بهمین جهت از دعوت هیئت نمایندگی مکزیکیک استقبال میکند تا نظیر این کنفرانس

در سال ۱۹۶۶ در شهر مکزیك از طرف مركز توسعه صنعتی وابسته بسازمان ملل (CID) دعوت و تشکیل شود .

۱۳- کنفرانس نیز پیشنهاد هیئت نمایندگی مکزیك را مبنی بر اینکه فعالیت های زیر از جانب اعضای مركز توسعه صنعتی وابسته بسازمان ملل بعمل آید، مورد تأیید قرار میدهد:

- (a) بررسی و نتیجه گیری از تحقیقات مربوط به بازاریابی فرآورده های پتروشیمی در کشورهای در حال رشد .
- (b) بررسی و نتیجه گیری از مطالعات هر یک از کشورهای در حال رشد برای ایجاد یا توسعه صنایع پتروشیمی در کشورهای در حال رشد .
- (c) بررسی برنامه های سرمایه گذاری و طرح های اجرایی صنایع پتروشیمی در کشورهای در حال رشد .